

**Valstybinės moterų ir vyrų lygių galimybių 2005–2009 metų programos
priemonių įgyvendinimo 2008 metais
ataskaita**

Įvadas

Valstybinė moterų ir vyrų lygių galimybių 2005–2009 metų programa (toliau – Programa), patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. rugsėjo 26 d. nutarimu Nr. 1042 (Žin. 2005, Nr. 116-4202), tai jau antroji Programa, skirta tam, kad Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo nuostatos būtų įgyvendintos praktikoje.

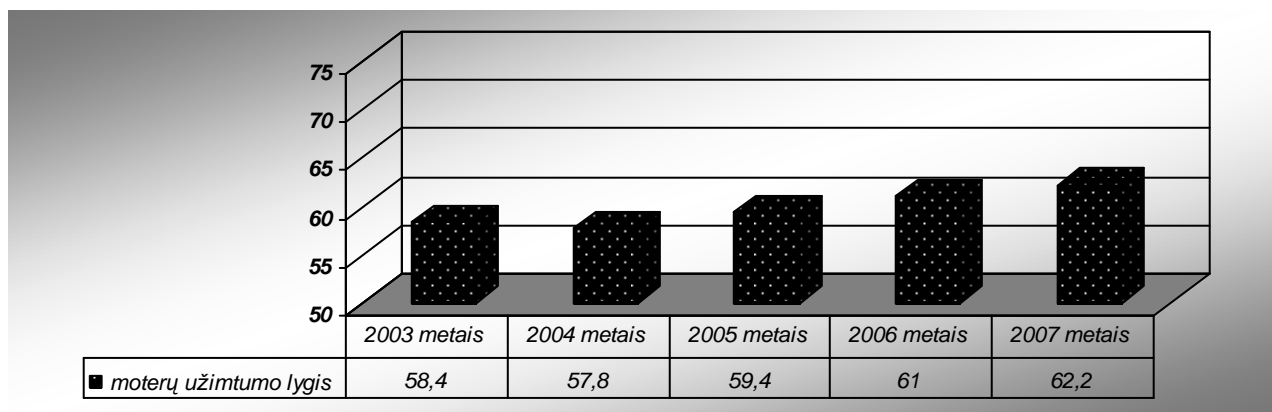
Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymas nustato visų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų pareigą ne tik įtvirtinti moterų ir vyrų lygias teises, bet ir rengti bei įgyvendinti programas ir priemones, skirtas moterų ir vyrų lygioms galimybėms užtikrinti, o taip pat remti viešųjų įstaigų, asociacijų ir labdaros fondų programas, kurios padeda įgyvendinti moterų ir vyrų lygias galimybes. Įstatymo taikymo sritys – darbo, švietimo ir mokslo, vartotojų teisių apsaugos sritys, o nuo 2008 metų – ir socialinės apsaugos sistema. Šiuo įstatymu nėra reglamentuojamas šeimos ir privatus gyvenimas.

Tuo remiantis ši tarpinstitucinė Programa vykdoma visų ministerijų bei Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės. Programos įgyvendinimą koordinuoja Moterų ir vyrų lygių galimybių komisija, sudaryta iš visų ministerijų bei nevyriausybinių organizacijų atstovų. Programos priemonėmis siekiama spręsti moterų ir vyrų lygių teisių ir galimybių problemas užimtumo, švietimo ir mokslo, sprendimų priėmimo, žmogaus teisių, sveikatos apsaugos ir aplinkosaugos srityse, tobulinti įgyvendinimo mechanizmą ir metodus, visų pirma statistiką pagal lytį bei specialistų gebėjimus. Be to, programa skirta skaitlingiems ES ir tarptautiniams išsipareigojimams, užtikrinant moterų ir vyrų lygybę, vykdyti. Programos pagrindinės kryptys atitinka ES Gairių moterų ir vyrų lygybei 2006–2010 metais prioritetus ir kitus ES ir tarptautinius teisės aktus, įskaitant ilgalaikės trukmės Šiaurės – Baltijos šalių moterų ir vyrų lygybės programą.

Daugelis Programos priemonių vadovaujantis Programos 7 punktu vykdomos bendradarbiaujant su nevyriausybiniomis organizacijomis, mokslo įstaigomis, taip užtikrinant Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 3 straipsnio 3 punkto įgyvendinimą. Programos įgyvendinimas finansuojamas valstybės biudžeto lėšomis iš priemonių atsakingiesiems vykdytojams skirtų bendrųjų asignavimų. Be to, Programos tikslų siekiama panaudojant Europos socialinio fondo, ES iniciatyvos EQUAL, Europos Bendrijų programos PROGRESS, Šiaurės Baltijos šalių lyčių lygybės programos ar kitų tarptautinių fondų lėšas, kaip tai numatyta Programos 7 punkte.

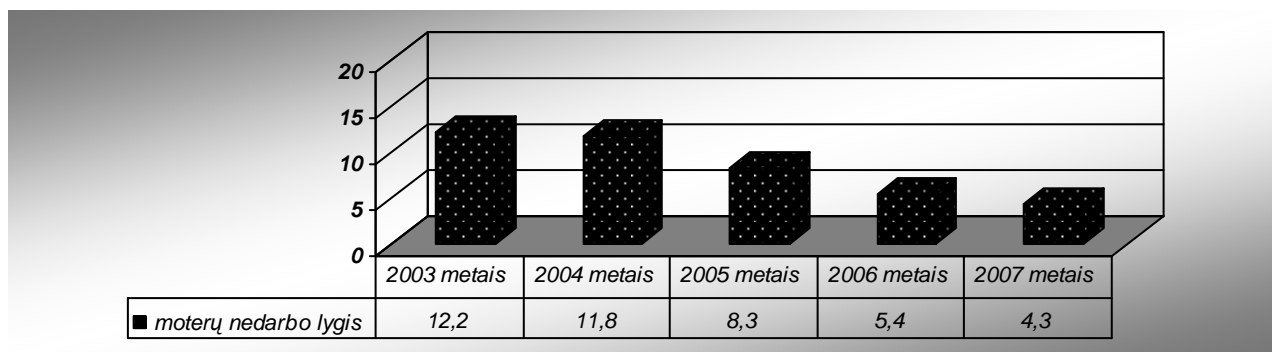
Visos Programos įgyvendinimo rezultatams įvertinti šiemet planuojama atlikti moterų ir vyrų padėties pokyčių visose srityse išplėstinį tyrimą ir lyginamąjį vertinimą, kurio rezultatai būtų pateikti Programos įgyvendinimo 2009 metais ataskaitoje. Tačiau jau dabar kai kurie programos įgyvendinimo rezultatai, ypač užimtumo srityje, yra akivaizdūs, palyginus 2003 metų (pradėjus įgyvendinti pirmąją Valstybinę moterų ir vyrų lygių galimybių 2003-2004 metų programą) ir 2007 metų duomenis, pateikiamus Statistikos departamento kasmetiniame leidinyje Moterys ir vyrai Lietuvoje.

Moterų užimtumo lygis, 2003 metais sudaręs 58,4 procento, 2007 metais išaugo iki 62,2 procento.

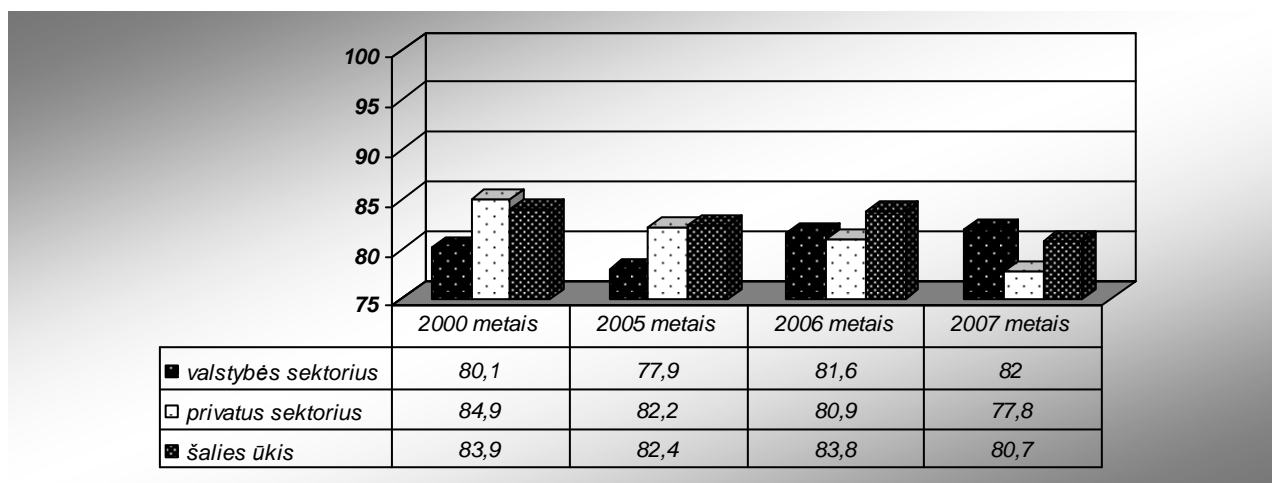
1 paveikslas. Vidutinis metinis moterų užimtumo lygis 2003–2007 metais (procentais)

Moterų nedarbo lygis, 2003 metais sudaręs 12,2 procento, 2007 metais sumažėjo iki 4,3 procento.

2 paveikslas. Vidutinis metinis moterų nedarbo lygis 2003–2007 metais (procentais)

Moterų ir vyrų vidutinis valandinis bruto darbo užmokesčio skirtumas šalies ūkyje sumažėjo nežymiai – tik 0,2 procento. Tačiau valstybės sektoriuje šis skirtumas sumažėjo net 6,8 procento, o privačiame sektoriuje – padidėjo 6 procentais.

3 paveikslas. Moterų vidutinis valandinis bruto darbo užmokesčio, palyginus su vyrų vidutiniu valandiniu bruto darbo užmokesčiu (procentais)

Palyginus Europos Sąjungos Moterų ir vyrų lygybės 2005 metų ir 2008 metų ataskaitose¹ pateiktus Eurostato duomenis, moterų ir vyrų užimtumo lygio skirtumas Lietuvoje yra vienas iš mažiausių ES. Nuo 2005 metų Lietuva stabiliai išlieka trečiojoje vietoje ES, o moterų ir vyrų nedarbo lygio skirtumu pakilo iš dešimtosios į šeštąją vietą. Daugeliu kitų rodiklių Lietuvos pasiekimai viršija arba neatsilieka nuo ES vidurkio, išskyrus moterų ir vyrų pasiskirstymo tarp profesijų ir sektorių rodiklius, kuriais Lietuva yra gerokai žemiau ES vidurkio. Įvertinant Lietuvos pasiekimus moterų ir vyrų lygių galimybių užtikrinimo srityje, 2006 metais priimtas sprendimas, kad Europos lyčių lygybės institutas bus steigiamas Lietuvoje.

Lietuvos pasiekimai palankiai vertinami tarptautiniu mastu. Pasaulio ekonomikos forumo² 2006 metų pabaigoje paskelbtame lyčių lygybės pasiekimų 115 pasaulio šalių vertinime iš naujųjų ES šalių aukščiausiai įvertintos Lietuva (21 vieta) ir Latvija (19 vieta), o 2007 metų lapkričio pradžioje paskelbtame 125 pasaulio šalių lyčių lygybės pasiekimų vertinime Lietuva įvardinama kaip šalis, per metus padariusi didžiausią pažangą pirmajame dvidešimtuose – iš 21 vietos pakilusi į 14.

Programos įgyvendinimo rezultatai 2008 metais

Išliko aukštas moterų užimtumo lygis. Statistikos departamento duomenimis,³ 2008 metų moterų užimtumo lygis, lyginant su 2007 metais, padidėjo nežymiai (2007 m. – 62,2 procento, 2008 m. III ketvirtį⁴ – 62,7 procento), tačiau viršija Lisabonos strategijoje nustatytą moterų užimtumo lygio rodiklį 2010 metams (60 procentų). Moterų nedarbo lygis, 2007 metais sudaręs 4,3 procento, 2008 metų III ketvirtį⁵ sudarė 5,9 procento. Europos Komisijos ataskaitoje „Moterų ir vyrų lygybė 2008“⁶ Tarybai, Europos Parlamentui, Ekonominiam ir socialiniam komitetui bei Regionų komitetui pateiktais Eurostato duomenimis pagal moterų ir vyrų užimtumo lygio skirtumą Lietuva ES išlieka trečiojoje vietoje. Pagal pagyvenusių moterų užimtumo lygį Lietuva ES užima septintąją vietą, o pagal moterų, auginančių vaikus iki 12 metų, užimtumo lygį ketvirtąją vietą. Pagal moterų ir vyrų nedarbo lygio skirtumą Lietuva ES yra šeštoje vietoje. Tačiau Moterų ir vyrų atlyginimų skirtumo rodikliu, Eurostato duomenimis, Lietuva teprilygsta ES vidurkiui. Statistikos departamento duomenimis, šis skirtumas didesnis ir turi tendencijų didėti. Tai lemia gili darbo rinkos segregacija pagal lytį. Pagal moterų ir vyrų pasiskirstymą tarp profesijų ir ekonominių sektorių Lietuva išlieka tarp paskutiniųjų šalių Europos Sąjungoje.

Didinamos moterų, ypač pagyvenusių ir kaimo moterų, užimtumo galimybės, galimybės imtis verslo ir jį plėtoti. Ūkio ministerijos duomenimis, verslo informacijos centrų ir verslo inkubatorių renginiuose, kurių 2008 metais buvo apie 780, kur kas aktyviau dalyvavo moterys nei vyrai. 2008 metais verslo informacijos ir verslo inkubatorių tinklo įstaigų renginiuose dalyvavo per 10 000 moterų ir tai sudarė apie 60 procentų visų dalyvių. Paminėtina, kad nuo 2008 metų rugsėjo mėnesio pradėtas leisti ketvirtinis Ūkio ministerijos naujienlaiškis „Moterys ir verslas“, kuriame pateikiama aktuali informacija apie moterų verslumo skatinimo politines kryptis, vykdomus ir planuojamus vykdyti projektus bei kita naudinga informacija. Žemės ūkio ministerijos duomenimis, 2008 m. į jų organizuotus renginius iš viso susirinko 846 dalyviai (iš jų – 59 vyrai ir 787 moterys). Darbo biržų organizuojamose supažindinimo su verslo pradmenimis programose, skirtose siekti savarankiško užimtumo bei ugdyti verslumo įgūdžių, dalyvavo 546 moterys, iš jų 141

¹ http://ec.europa.eu/employment_social/gender_equality/gender_mainstreaming/activity_reports_en.html

² <http://www.weforum.org/en/about/Women%20Leaders/index.htm>

³ <http://www.stat.gov.lt/>

⁴ Informacijos rengimo metu Statistikos departamento pateikti 2008 metų III ketvirčio moterų užimtumo lygio duomenys.

⁵ Informacijos rengimo metu Statistikos departamento pateikti 2008 metų III ketvirčio moterų užimtumo lygio duomenys.

⁶ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0010:FIN:LT:PDF>

vyresnė nei 50 metų. Per 2008 m. į profesinį mokymą nusiųsta 726 moterys, nedirbusios 2 ir daugiau metų iki įsiregistravimo darbo biržoje, ir 678 moterys, vyresnės nei 50 metų. Neformalaus švietimo programoje dalyvavo 209 moterys, vyresnės nei 50 metų ir 204 moterys, nedirbusios 2 ir daugiau metų. Profesinių žinių, gebėjimų ir darbinių įgūdžių atnaujinimo programose dalyvavo 139 moterys, iš jų 40 vyresnių nei 50 metų. Supažindinimo su profesijomis programose dalyvavo 766 moterys, iš jų 169 vyresnės nei 50 metų.

Programos nuostatos sudarė pagrindą lyčių lygybės problemų sprendimą remti Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis. 2008 metais baigti įgyvendinti Europos socialinio fondo lėšomis – 13,2 mln. Lt paremti 20 moterų nevyriausybių organizacijų, kitų įstaigų ir organizacijų projektų. Šie projektai buvo skirti skatinti moterų užimtumą, ypač pagyvenusią moterų ir moterų, grįžtančių po vaiko priežiūros atostogų, didinti moterų motyvaciją dalyvauti priimant sprendimus, keisti tradicinius stereotipus apie moterų ir vyrų vaidmenį ekonominėje veikloje, apie vadinamuosius „moteriškus“ ir „vyriškus“ darbus ir sektorius, taip siekiant mažinti horizontaliąją darbo rinkos segregaciją, lyčių disbalansą tarp sektorių ir profesijų, kuris itin neigiamai veikia moterų ir vyrų atlyginimų skirtumą. Geros praktikos pavyzdžiais ES pripažinti Socialinių inovacijų fondo įgyvendinamo projekto rezultatai: moterų ir vyrų lygių galimybių įgyvendinimas 10 pilotinių savivaldybių; moterų ir vyrų lygių galimybių tinklo privačiajame sektoriuje sukūrimas; Moterų informacijos centro – Lygiausios darbovietės kasmetiniai rinkimai; Šiaulių universiteto – šeimai palankios darbovietės įsteigimas ir daugelis kitų moterų organizacijų vykdomų projektų rezultatų. Įgyvendinant ES programos EQUAL projektus, skirtus šeimos ir darbo išipareigojimų derinimo galimybėms plėtoti, sukurtas ir pasiūlytas socialiniams partneriams šeimai palankios darbovietės modelis, kuris pirmą kartą išbandytas praktikoje Šiaulių Universitete ir pripažintas geros praktikos pavyzdžiu.

Nustatytas ES struktūrinių fondų panaudojimo 2004–2006 metais poveikis moterų ir vyrų lygioms galimybėms užtikrinti. Šiaulių universiteto Lyčių studijų instituto atliktame tyrime⁷ konstatuota, kad, panaudojant struktūrinius fondus, įgyvendinimo laikotarpiu mažėja moterų ir vyrų padėties darbo rinkoje atotrūkis. Mažėja vyrų ir moterų nedarbo lygio skirtumas; mažėja vyresnio amžiaus moterų ir vyrų nedarbas bei ilgalaikių bedarbių dalis bendrame bedarbių skaičiuje; auga bendras, taip pat ir moterų užimtumo lygis; viešajame sektoriuje mažėja atotrūkis tarp vyrų ir moterų atlyginimų. Tačiau išlieka aktualūs praktiniai moterų ir vyrų lygybės įgyvendinimo klausimai švietimo ir mokslo, sveikatos apsaugos ir kitose srityse, nesubalansuotas atstovavimas priimant sprendimus. Tyrimo išvados rodo, kad, panaudojus struktūrinius fondus, Lietuva, lyginant su kitomis šalimis, padarė pažangą vyrų ir moterų atlyginimų skirtumo mažėjimo atžvilgiu, tačiau horizontali ir vertikali profesinė segregacija išlieka. Remiantis tyrimo išvadomis parengtos rekomendacijos dėl Projektų vertinimo poveikio moterims ir vyrams aspektu metodikos ir pasiūlyti šio poveikio vertinimo rodikliai, taikytini įsisavinant ES struktūrinių fondų lėšas 2007–2013 metais.

Didinama moterų motyvacija, kompetencija ir gebėjimai aktyviau dalyvauti priimant sprendimus. 41 moteris dalyvavo renginiuose Širvintose ir Alytuje. Mokymų dalyvės – moterys, ketinančios dalyvauti politikoje ir priimant sprendimus pagerino savo žinias ir įgūdžius, įgijo pasitikėjimo savimi, taip padidindamos savo galimybes dalyvauti sprendimų priėmimo procesuose. Šie mokymai bus tęsiami iki programos pabaigos. Vyriausiosios rinkimų komisijos duomenimis⁸, 2008 metais į Seimą buvo išrinktos 26 moterys (18 procentų visų Seimo narių). Į naująją Seimo valdybą iš 7 narių išrinktos 2 moterys. Europos Komisijos 2008 metų ataskaitoje Tarybai, Europos Parlamentui, Ekonominiam ir socialiniam komitetui bei Regionų komitetui pateiktais Eurostato duomenimis, pagal moterų – visų lygių vadovių – skaičių Lietuva užima pirmą

⁷ <http://www.socmin.lt/index.php?1606775163>

⁸ <http://www.vrk.lt/lt/naujienos/procentai.html>

vietą ES (apie 40 proc.). ES duomenų bazės „Moterys ir vyrai priimant sprendimus“ duomenimis,⁹ 2008 metais pagal moterų, stambiausių verslo kompanijų vadovių, skaičių Lietuva ES yra septintojoje vietoje.

Tobulinama pedagogų kvalifikacija lyčių lygybės klausimais. Švietimo ir mokslo ministerija, įgyvendindama programos priemones, organizavo aštuonis kvalifikacijos tobulinimo kursus lyčių lygybės klausimais, kuriuose dalyvavo 315 dalyvių, parengė mokomąją medžiagą mokytojams, socialiniams pedagogams lyčių lygybės klausimais „Lyčių lygybės ugdymo galimybės mokykloje“.

Stiprinami valstybės tarnautojų gebėjimai spręsti moterų ir vyrų lygių galimybių užtikrinimo klausimus. 2008 metais 105 Vidaus reikalų ministerijos administracijos padalinių ir įstaigų prie Vidaus reikalų ministerijos valstybės tarnautojai bei darbuotojai (59 moterys ir 46 vyrai) dalyvavo moterų ir vyrų lygių galimybių mokymuose. Lyčių lygybės mokymuose suteiktomis žiniomis pasinaudojo 24 Aplinkos ministerijos darbuotojai ir 39 Susisiekimo ministerijos darbuotojai.

Tobulinama statistika pagal lytis. 2008 metais išleistame statistikos rinkinyje „Moterys ir vyrai Lietuvoje 2007“, be pagrindinių lyčių statistikos rodiklių, pateikta informacija apie smurtą šeimoje ir nusikalstamumą. Atsižvelgiant į vartotojų poreikius, duomenys pateikti pagal apskritis, savivaldybes ir Europos Sąjungos valstybes.

Moterų ir vyrų lygių teisių ir galimybių užtikrinimo Lietuvoje rezultatai įvertinti Jungtinėse Tautose. 2008 m. birželio 30 d. – liepos 2 d. Lietuvos delegacija Jungtinių Tautų Moterų diskriminacijos komitetui pristatė Lietuvos trečiąjį ir ketvirtąjį pranešimus pagal Jungtinių Tautų konvenciją dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims. Svarstant šiuos pranešimus buvo panaudotos Vilniaus Universiteto Lyčių studijų centro mokslinio tyrimo apie Jungtinių Tautų konvencijos dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims ir Jungtinių Tautų Pekino veiksnių platformos įgyvendinimo Lietuvoje poveikį ir rezultatus išvados. Po svarstymo Lietuvai pateiktos JT komiteto rekomendacijos dėl tolesnio minėtos konvencijos įgyvendinimo Lietuvoje. Duomenys apie rekomendacijų įgyvendinimą turi būti pateikti Lietuvos penktajame pranešime 2011 metais.

Programos priemonių įgyvendinimas

2008 metais planuota įgyvendinti 36 Programos priemones, o įgyvendintos 35, iš jų 15 kartu su moterų nevyriausybinėmis organizacijomis ir mokslo įstaigomis. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija įgyvendino 15 priemonių, iš jų 3 kartu su Lietuvos darbo birža ir Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba; Švietimo ir mokslo, Užsienio reikalų bei Sveikatos apsaugos ministerijos – 3 priemonės; Ūkio ministerija – 2 priemonės; Kultūros ministerija – 1 programos priemonė (neįgyvendinta); Aplinkos, Susisiekimo, Vidaus reikalų ir Žemės ūkio ministerijos – po 1 priemonę; Statistikos departamentas – 5 priemonės.

Programos priemonėms įgyvendinti iš valstybės biudžeto skirta ir panaudota: Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai – 130 tūkst. Lt (taip pat panaudotos Užimtumo fondo ir Europos socialinio fondo lėšos); Žemės ūkio ministerijai – 70 000 Lt; Statistikos departamentui – 41 000 Lt; Švietimo ir mokslo ministerijai – 30 000 Lt; Sveikatos apsaugos ministerijai – 15 000 Lt; Aplinkos ministerijai – 275 Lt; Susisiekimo ministerijai – 250 Lt; Ūkio ministerija lėšas skyrė iš Specialios ekonomikos augimo ir konkurencingumo didinimo programos. Kitos ministerijos priemonės įgyvendino iš joms skirtų bendrųjų asignavimų.

Išsami informacija apie Programos priemonių įgyvendinimą 2008 metais, nurodant atsakinguosius vykdytojus, priemones ir jų vykdymo eigą, pateikiama lentelėje.

⁹ http://ec.europa.eu/employment_social/women_men_stats/out/measure_out438_en.htm

Atsakingasis vykdytojas – Aplinkos ministerija
1 priemonė. Lėšos – 275 Lt

62.3. Tobulinti Aplinkos ministerijos valstybės tarnautojų ir darbuotojų kvalifikaciją Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo įgyvendinimo klausimais	Aplinkos ministerija	2006–2009 metai	1000 Lt	Lyčių lygybės mokymuose dalyvavo 4 darbuotojai, suteiktomis žiniomis pasinaudojo 20 darbuotojų

Atsakingasis vykdytojas – Kultūros ministerija
1 priemonė. Lėšos – 30 000 Lt.

12.1.2. Remti nevyriausybinių organizacijų projektus, skirtus įvairiapusiam, nestereotipiškam moterų ir vyrų įvaizdžiui kurti per visuomenės informavimo priemones	Kultūros ministerija	2006–2009 metai	30000 Lt	Neskyrė lėšų minėtiems projektams iš dalies finansuoti, nes negavo nei vienos paraiškos šia tema

Atsakingasis vykdytojas – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
14 priemonių. Lėšos – 130 000 Lt

12.1.1. Organizuoti seminarus, skirtus moterų ir vyrų vaidmenų ekonominėje veikloje stereotipams keisti	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Vilniaus universitetas	2007–2009 metai	5000 Lt	Organizuoti 2 seminarai Vilniuje. Seminaruose-mokymuose iš viso dalyvavo 60 žmonių
12.2.2. Organizuoti socialiniams partneriams seminarus apie lanksčių užimtumo formų taikymą vaikus auginantiems vyrams ir moterims	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, asociacija Moterų informacijos centras	2006–2009 metai	5000 Lt	Organizuoti 2 seminarai – Šiauliuose (dalyvavo 38 dalyviai) ir Alytuje (dalyvavo 13 dalyvių). Seminaruose iš viso dalyvavo 51 dalyvis
12.2.3. Organizuoti visuomenės informavimo kampanijas, skirtas	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija,	2007–2009	5000 Lt	Šiai priemonei 2008 metams skirtos lėšos nukreiptos ESF projektams iš dalies finansuoti. Įgyvendinant

informuoti šeimas apie vaiko priežiūros atostogų galimybes, skatinti tėvus imti vaiko priežiūros atostogas	Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, viešoji įstaiga Lygių galimybių plėtros centras			programos priemonę buvo sukurtas video klipas, skirtas skatinti tėvus naudotis vaiko priežiūros atostogomis. Šis video klipas buvo pristatytas tiek Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos, tiek ministerijos renginiuose, pvz. 2008 m. lapkričio mėn. organizuotoje tarptautinėje konferencijoje „Mikro ir makro aplinkos įtaka pozityvios tėvystės raiškai: geroji praktika, tarptautinė patirtis“
12.3.1. Organizuoti moterų, po ilgesnės pertraukos grįžtančių į darbo rinką, ir vyresnio amžiaus moterų skatinimui dirbti skirtus mokymus	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, asociacija Pagyvenusios moters veiklos centras	2007–2009 metai	5000 Lt	Organizuotas seminaras Kaune. Seminare dalyvavo 50 dalyvių
12.3.2. Organizuoti moterų, po ilgesnės pertraukos grįžtančių į darbo rinką, ir vyresnio amžiaus moterų praktiniams gebėjimams ir įgūdžiams atnaujinti skirtus mokymus	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Lietuvos darbo birža prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos	2006–2009 metai	–	Profesiniuose mokymuose dalyvavo 726 moterys, nedirbusios 2 ir daugiau metų iki įsiregistravimo darbo biržoje, ir 678 moterys vyresnės nei 50 metų. Neformalaus švietimo programoje dalyvavo 209 moterys, vyresnės nei 50 metų ir 204 moterys, nedirbusios 2 ir daugiau metų. Profesinių žinių, gebėjimų ir darbinių įgūdžių atnaujinimo programoje dalyvavo 139 moterys, iš jų 40 vyresnės nei 50 metų. Supažindinimo su profesijomis programoje dalyvavo 766 moterys, iš jų 169 vyresnės nei 50 metų
12.4.3. Organizuoti verslo pradžios sąlygų, plėtros, pirmojo ir paskesnio darbuotojo	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Lietuvos	2006–2009 metai	–	Supažindinimo su verslo pradmenimis programoje, skirtose siekti savarankiško užimtumo bei ugdyti verslumo įgūdžius, dalyvavo

samdymo, veiklos pagal verslo liudijimus skatinimo mokymus	darbo birža prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos			546 moterys, iš jų 141 vyresnė nei 50 metų
12.5.2. Organizuoti informacines kampanijas vietinių užimtumo iniciatyvų, socialinių įmonių kūrimo projektų rengimo klausimais	Lietuvos darbo birža prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, asociacija Kauno moterų užimtumo informacijos centras, apskričių viršininkai	2006–2009 metai	–	Organizuoti mokymai 7 apskrityse kuriose dalyvavo 236 asmenys. Visose apskrityse suorganizuotos 34 konferencijos projektams pristatyti
12.6.1. Pristatyti socialiniams partneriams Darbų ir pareigybių vertinimo metodiką, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos trišalės tarybos 2004 m. gruodžio 7 d. posėdyje	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, asociacija Moterų informacijos centras, apskričių viršininkai	2006–2009 metai	5000 Lt	Organizuoti 2 seminarai – Panevėžyje (dalyvavo 19 dalyvių) ir Utenoje (dalyvavo 16 dalyvių). Seminaruose iš viso dalyvavo 35 dalyviai
12.6.2. Organizuoti apskrityse apskritojo stalo diskusijas apie socialinių partnerių vaidmenį įgyvendinant moterų ir vyrų lygias galimybes darbo rinkoje	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, asociacija Kauno moterų užimtumo informacijos centras, apskričių viršininkai	2007–2009 metai	10 000 Lt	Organizuotos dvi dviejų dienų apskritojo stalo diskusijos Birštone. Diskusijose iš viso dalyvavo 35 dalyviai
30.1. Organizuoti seminarų ciklą „Lygus atstovavimas lytims priimančiam sprendimus vietos savivaldos lygmeniu“	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, asociacija Kauno moters užimtumo	2005–2009 metai	10 000 Lt	Organizuoti 2 seminarai - Širvintose (dalyvavo 18 dalyvių) ir Alytuje (dalyvavo 23 dalyviai). Seminaruose iš viso dalyvavo 41 dalyvis

	informacijos centras, apskričių viršininkai			
42.1. Organizuoti apskrityse apskritojo stalo diskusijas „Moterų ir vyrų lygių galimybių įgyvendinimas: faktiniai pokyčiai, praktikos problemos ir perspektyvos“	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Labdaros ir paramos fondas Socialinių inovacijų fondas	2006–2009 metai	5000 Lt	Organizuotos 2 apskritojo stalo diskusijos – Druskininkuose (dalyvavo 19 dalyvių) ir Anykščiuose (dalyvavo 16 dalyvių). Diskusijose iš viso dalyvavo 35 dalyviai
42.10. Atlikti mokslinį tyrimą apie Jungtinių Tautų konvencijos dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims ir Jungtinių Tautų Pekino veiksų platformos įgyvendinimo Lietuvoje poveikį ir rezultatus	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Vilniaus universitetas	2008 metai	28 000 Lt	Atliktas mokslinis tyrimas, kuris patalpintas Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos internetiniame puslapyje www.socmin.lt skyrelyje „Moksliniai tyrimai“. Tyrimo rezultatais pasinaudota JT svarstant trečiąjį ir ketvirtąjį pranešimus apie JT Konvencijos dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims įgyvendinimą Lietuvoje bei rengiant Pekino veiksų platformos įgyvendinimo ataskaitą
69.1. Organizuoti seminarus apie savivaldybių vaidmenį užtikrinant moterų ir vyrų lygias galimybes	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, asociacija Kauno moterų užimtumo informacijos centras, apskričių viršininkai	2006–2009 metai	5000 Lt	Organizuoti 2 seminarai Kaune. Seminaruose iš viso dalyvavo 38 dalyviai
69.3. Skirti lėšas moterų organizacijų narystei Europos Sąjungos moterų organizacijoje „European Women’s Lobby“	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, asociacija Moterų informacijos centras	2005–2009 metai	10 000 Lt	Paremta Lietuvos moterų organizacijų narystė Europos Sąjungos moterų organizacijų asociacijoje <i>European Women’s Lobby</i> , finansuojant narystės mokestį

69.5. Atlikti tyrimą „Struktūrinių fondų naudojimo poveikis lyčių lygybės politikos įtvirtinimui Lietuvoje, siekiant Europos Sąjungos lygybės strateginių tikslų“	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Šiaulių universitetas	2008 metai	47 000 Lt	Atliktas tyrimas, kuris patalpintas Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos internetiniame puslapyje www.socmin.lt skyrelyje „Moksliniai tyrimai“. Tyrimas panaudotas planuojant ES struktūrinės paramos 2007-2013 metais priemones bei horizontalių prioritetų įgyvendinimo priežiūros darbo grupės, patvirtintos Finansų ministro 2008 m. balandžio 15 d. įsakymu Nr. 1K-138, rengiamų horizontalių prioritetų praktikoje gairių ir instrumentų

Atsakingasis vykdytojas – Susisiekimo ministerija

1 priemonė. Lėšos – 250 Lt

69.2. Tobulinti Susisiekimo ministerijos valstybės tarnautojų kvalifikaciją moterų ir vyrų lygių galimybių klausimais	Susisiekimo ministerija	2005–2009 metai	–	Lyčių lygybės mokymuose suteiktomis žiniomis pasinaudojo 37 darbuotojai

Atsakingasis vykdytojas – Sveikatos apsaugos ministerija

3 priemonės. Lėšos – 15 000 Lt

54.1. Rengti ir skleisti informaciją moterims apie galimybes pasitikrinti dėl gimdos kaklelio susirgimų	Sveikatos apsaugos ministerija, visuomenės sveikatos centrai	2006–2009 metai	10 000 Lt	Parengta informacija buvo skleidžiama: dienraščiuose „Respublikoje“ bei „Lietuvos ryte“, Valstybinės ligonių kasos informaciniame leidinyje „Sveikatos drauda“. Taip pat transliuota informacija Lietuvos radijo I programoje bei teikta per naujienų agentūrą BNS
54.3. Rengti straipsnius, televizijos ir radijo laidas apie reprodukcinę sveikatą ir šeimos planavimą	Sveikatos apsaugos ministerija	2006–2009 metai	5000 Lt	Parengtos ir skaitytos paskaitos apie šeimos planavimą ir lytiškai plintančias ligas Kauno buitinių paslaugų ir verslo mokyklos mokiniams. Jas išklausė 290 mokinių

54.4. Organizuoti moterų, ypač kaimo, švietimą kontracepcijos ir apsisaugojimo nuo lytiškai plintančių ligų klausimais	Sveikatos apsaugos ministerija	2006–2009 metai	10 000 Lt	Parengtas ir 10 tūkstančių egzempliorių tiražu išleistas lankstinukas „Šeimos planavimas“, kuris platinamas rajonų ir kaimo vietovių pirminės sveikatos priežiūros centruose

**Atsakingasis vykdytojas – Švietimo ir mokslo ministerija
3 priemonės. Lėšos – 30 000 Lt.**

21.1. Įtraukti lyčių lygybės klausimus į formaliojo ir neformaliojo švietimo turinio programas	Švietimo ir mokslo ministerija	2007–2009 metai	–	Lyčių lygybės klausimai įtraukti į Bendrąsias programas ir integruoti į įvairių mokomųjų dalykų turinį 2007 metais
21.2. Organizuoti pedagogams, socialiniams pedagogams kvalifikacijos tobulinimo kursus lyčių lygybės klausimais	Švietimo ir mokslo ministerija, Pedagogų profesinės raidos centras	2007–2009 metai	10000 Lt	Organizuoti 8 kvalifikacijos tobulinimo kursai lyčių lygybės klausimais, kuriuose dalyvavo 315 dalyvių
21.3. Parengti mokytojams, socialiniams pedagogams mokomąją medžiagą lyčių lygybės klausimais	Švietimo ir mokslo ministerija, Vilniaus universitetas	2008 metai	5000 Lt	Parengta mokomoji medžiaga mokytojams, socialiniams pedagogams lyčių lygybės klausimais „Lyčių lygybės ugdymo galimybės mokykloje“ Apimtis 51 puslapis

**Atsakingasis vykdytojas – Užsienio reikalų ministerija
3 priemonės.**

42.3. Skatinti moterų ir vyrų lygių galimybių principo įtvirtinimą tarptautinių organizacijų veikloje, rengiamuose tarptautinės teisės aktuose	Užsienio reikalų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2005–2009 metai	–	Lietuva JT Generalinės Asamblėjos Trečiajame komitete parėmė rezoliuciją dėl prekybos moterimis ir merginomis, rezoliuciją dėl pastangų pašalinti visų formų smurtą prieš moteris suaktyvinimo ir kt. 2008 metais Lietuva pasirašė ET konvenciją dėl prekybos žmonėmis prevencijos.

				JT Moterų padėties komisijos biuras atrinko Lietuvos deleguotą kandidatę ekspertu JT Moterų padėties komisijos 53-ajai sesijai
42.4. Skatinti moterų ir vyrų lygių galimybių principo įtvirtinimą plėtros ir pagalbos projektuose, skirtuose kaimyninėms ir besivystančioms valstybėms	Užsienio reikalų ministerija	2005–2009 metai	–	Lyčių lygybė, kaip vienas iš horizontaliųjų kriterijų, yra įtvirtintas projektinės paraiškos formoje, todėl vystomojo bendradarbiavimo projektų vykdytojai, įgyvendindami projektus, nurodo, kaip konkretus projektas prisideda prie lyčių lygybės stiprinimo. Tokiu būdu šis principas plačiai integruojamas į vystomojo bendradarbiavimo projektus
69.4. Integruoti lyčių aspektą į pagalbos ir plėtros projektus, siekiant perduoti kitoms valstybėms Lietuvos patirtį, kaip užtikrinti moterų ir vyrų lygias galimybes	Užsienio reikalų ministerija	2005–2009 metai	–	Afganistane vykdomas projektas „Bendruomeninis (moterų) švietimas“. Pagal šį projektą 2007 m. 900 mergaičių ir moterų pradėjo lankyti pirmą klasę, o 2008 m. jos jau perėjo į antrąją klasę. Lyčių aspektas taip pat integruotas Gruzijoje, Moldovoje ir kitose šalyse vykdomose projektuose

Atsakingasis vykdytojas – Ūkio ministerija

2 priemonės. Lėšos skirtos iš Specialios ekonomikos augimo ir konkurencingumo didinimo programos

12.4.1. Organizuoti per verslo informacijos centrus informacinių dienų verslininkėms kampanijas visose apskrityse	Ūkio ministerija, Lietuvos smulkaus ir vidutinio verslo plėtros agentūra, apskričių viršininkai	2005–2009 metai	40 000 Lt	Verslo informacijos centrai ir verslo inkubatoriai organizavo 780 renginių, kuriuose dalyvavo per 10 000 moterų ir sudarė apie 60 procentų visų dalyvių. Finansuoti du projektai, skirti skatinti moterų verslumą kuriant bendradarbiavimo tinklus. 2008 metais pradėtas leisti ketvirtinis naujienlaiškis „Moterys ir verslas“
12.4.2. Teikti verslininkėms informavimo, konsultavimo ir	Ūkio ministerija, Lietuvos smulkaus ir	2006–2009 metai	30 000 Lt	Mokymo ir konsultavimo paslaugos moterims, norinčioms pradėti verslą, teikiamos nuolat.

mokymo apie galimybes pasinaudoti finansine parama verslui plėtoti paslaugas	vidutinio verslo plėtros agentūra, apskričių viršininkai			Organizuojamuose mokymuose moterys sudarė net 68 procentus (beveik 6500 moterų), o bendrame konsultacijomis besinaudojančių klientų skaičiuje – 46 procentus (beveik 4200 moterų)

**Atsakingasis vykdytojas – Vidaus reikalų ministerija
1 priemonė. Lėšos nebuvo skirtos.**

42.9. Tobulinti Vidaus reikalų ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų valstybės tarnautojų kvalifikaciją moterų ir vyrų lygių galimybių klausimais	Vidaus reikalų ministerija	2006–2009 metai	–	Lyčių lygybės mokymuose dalyvavo 105 (59 moterys ir 46 vyrai) Vidaus reikalų ministerijos administracijos padalinių ir įstaigų prie Vidaus reikalų ministerijos valstybės tarnautojai ir darbuotojai

**Atsakingasis vykdytojas – Žemės ūkio ministerija
1 priemonė. Lėšų – 70 000 Lt iš Specialiosios kaimo rėmimo programos**

12.5.1. Teikti konsultacijas kaimo moterims, pradedančioms arba plėtojančioms žemės ūkio ar žemės ūkiui alternatyvų verslą	Žemės ūkio ministerija, asociacija Lietuvos ūkininkų draugija	2006–2009 metai	20 000 Lt	Organizuoti 7 renginiai. Renginiuose iš viso dalyvavo 846 dalyviai (iš jų – 59 vyrai ir 787 moterys). Parengtas ir išleistas leidinys „Kaimo moterų indėlis į kaimo plėtrą“

**Atsakingasis vykdytojas – Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės
5 priemonės. Lėšos – 41 000 Lt.**

75.1. Organizuoti susitikimus su statistinės informacijos apie moteris ir vyrus vartotojais	Statistikos departamentas	2005 – 2009 metai	–	Statistikos departamento atstovai 2008 m. dalyvavo konferencijose, seminaruose, JT ir šalies darbo grupių susitikimuose moterų ir vyrų statistikos klausimais. Taip pat dalyvavo JT diskriminacijos panaikinimo komiteto organizuotame susitikime Niujorke, ginant trečiąjį ir ketvirtąjį pranešimus pagal JT konvenciją dėl visų diskriminacijos formų panaikinimo moterims
75.2. Rengti ir skelbti statistikos duomenis pagal lytį,	Statistikos departamentas	2005–2009 metai	–	Statistikos departamento interneto svetainėje (www.stat.gov.lt) paskelbta

taip pat regioniniu lygmeniu, Statistikos departamento interneto svetainės (www.stat.gov.lt) duomenų skelbimo bazėje				2007 m. statistinė informacija apie moterų ir vyrų skaičių, jų išsilavinimą, sveikatą, užimtumą ir nedarbą, darbo užmokestį, dalyvavimą valstybės valdyme ir kt. Rodiklių duomenų bazė papildyta lyčių statistikos 2007 m. duomenimis pagal apskritis ir savivaldybes
75.3. Rengti spaudai pranešimus apie moterų ir vyrų lygias galimybes	Statistikos departamentas	2005–2009 metai	–	Parengti du pranešimai spaudai: „Lietuvos moterys“ ir „Moterys ir vyrai Lietuvoje 2007“
75.4. Rengti statistikos rinkinį „Moterys ir vyrai Lietuvoje“ lietuvių ir anglų kalbomis	Statistikos departamentas	2005–2009 metai	–	Išleistas statistikos leidinys „Moterys ir vyrai Lietuvoje 2007“, kuriame, be pagrindinių lyčių statistikos rodiklių, pateikta statistinė analitinė informacija apie lyčių lygybę. Statistinė informacija pateikta pagal apskritis, savivaldybes ir Europos Sąjungos valstybes
75.6. Rengti statistinę informaciją apie moterų ir vyrų lygias galimybes pagal vartotojų užklausas	Statistikos departamentas	2005–2009 metai	–	Atsakant į vartotojų paklausimus, statistinė informacija pagal lytį buvo teikiama šalies institucijoms, visuomeninėms ir tarptautinėms organizacijoms. Pateikta statistinė informacija ketvirtajam ir penktajam periodiniam pranešimui pagal JT konvenciją dėl visų formų rasinės diskriminacijos panaikinimo